

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Explicatio in epistolas et evangelia, quae tot anno cantantur - Cod. Ettenheim-Münster 164

Erndlin, Joachim

[S.l.], 1624-1638

Dominica V.

[urn:nbn:de:bsz:31-114264](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114264)

Quasita Circa Pextum.

370

EVANGELIUM

Dominica 5^a post Epiphan.

Simile est regnum calorum homini, qui semina
sunt semen bonum Math. 13

Quasita 1^a Nonne dicitur profus ualde est Chrum
agricola dicit similem & tali quidem in cuius agro
infelix lolium, & stultus dominantur auena.
Nonne dicitur negligentia imputat salomon, cuius uerba sunt
Irou 29 per agrum hominis signi transiit, & quidam
uiri stulti, & sic totus replerant uicia, & operuerant
superficiem eius spina, & maceria lapidum destituta. ut
Cuius utrum nescit seattie agricola uicij plurimis. Ex
agricola & uulgaris & cuiusmodi arte nihil iudicio sapienter
suum uitaeque contrahit, sed commendationem magna
colligit. Ut .n. ars fides Naam potissima fuit arte 1.
Oron. c. 2. ut iusta, quia n. ab hoibus ut uolentibus,
ut Cauponaria, & mercenaria, ut inuitus q. d. belli
ca arte. & ut caru aeru, q. sunt fides Naam. Naam .n.
ut, aduocata est in Matre, quare & hoibus in terra. Propter
et hoc plurimum ad fortitudine. N. n. q. d. uicij, cor
pora extuac, sed talia facit ut sub die confitres, & tolu
tare laborem ualeant, & aduersus bonos pericula capere
re. de eadem scriptu colligit Doctaru Primop

U fortunator nimis sua si bona noime
Agricola, quibus ipsa procul distantibus armis

Handit hinc faciter uicij iustissima fellu.

Habent uicia sua mali agricola, inurbani sunt trios q. n. g.
transiunt, ad superstitiones degenerant, & blasphemant,
q. d. fruges grando atterit, uel pluuia corrumpit, uel
affas aduenit, uel dirigit agro, uel rapit insolentia, militari,

Euang. Domin: 1^a post Epiphan.

Ac vicissim multi uerunt dolent, à fraudibus
abstinent. Eorum timor, & in aduersis uigilanti oculis
scriptos circumspiciunt, ne per mala à proximis illata
portabatur ad retributionem mali: Ne per tentamenta
Diaboli edurantur ad delectationem uel genus d*e*
liciti, ne per flagella Creatoris promuant ad excessum
murmurationis. Hoc promul. S*ed* aliud est d*e*us
est huiusmodi a quicquam, aliud simile: ad similitudinem
fusiuit afinitas, & ut sic loquar analogia quoad act*us*
om*ni*um unius & alterius de qua infra.

Quaestio 2^a Christus cur se uocat regnum Calor*um*?
R*es*pondetur regnum, quia est Caput Ecclesiae d*e*ta re-
gnam per i. uel qui d*e*us uel cuius finis, & cuius sit Caput est quasi
pars eadem, pars a. caput sortit nomen totius, ut aia ratio,
natis nomen boni gen*er*is. faciamus h*oc* ad imaginem,
& similitudinem ueram. Neg. n*on* homo totus, sed aia sola
facta est ad d*e*um similitudinem. Ipsi u. Ecclesia regnum
calor*um* dicitur, quia res celestis fructus, sicut Conuictus
Ind*e* uel quia iudicia, uel quia t*er*ra in calor*um*, sicut u*el*
Ine*st*is mater q*ui*dam adopandina uocantur, quia ad op*er*andi
sunt nauigant. Ipsi quasi pars, quia d*e*us uel totus
saluo meliore iudicio pars proprie d*e*us Ecclesia, uel tota
à qua n*on* p*er*dit, sed p*er* integ*ri* p*ar*te in sub*st*antia, aiam
ut homo, & dignitate superat tota Ecclesia.

Quaestio 3^a Ager, quem colend*um* suscepit Christus
qui est? Et interpretatur seipsum ipsemet dicens Ager
est mundus, nihil est op*er*is interpretat aliu*m* quae u*el*.
Haud dubie sicut communis ager capax est boni & mali
seminis, ita & mundus bonoru*um* & maloru*um* hominu*um*, quos
seminis comparat dicens. Bonu*um* semen sunt filii regni, p*er* q*ui*
nia a. filii sunt no*ni*qu*am*, n*on* p*er* sicut semen uino continet

Quasita circa Textum

In cap. 129 utrum sermone nega an infames: et Glu. in
 moral: Et quibundam minus mali fuit u' oio uic, quod p'p'at
 uic ut Hecali, qui filios uicent occidit pro hostibus: ita licet
 malus est sermo oio n' uicere, quod uicere noxia. Sicut
 iuxta ponatorum illorum, et orabilem sapientiam progitata ad
 defendendas excusationes in p'p'is suis, siq' n' posse sermone
 uicere, et p'p'inare aiam ullam p'p'atice u' p'p'at
 defensurae se his uerbis. Quid peccavi? quid gmerui?
 De p'p'ia su, Corrupta sum? de p'p'ia sum? Non est
 mihi sermone libere arbitria. Tu nosti necogitata
 qua p'p'ia su' cur mihi impetas q' suscipi. Quare me
 togis ad p'p'iam, cu' sis caa uulneru' meoru', q' p'p'ia su'
 te auctore, qui uicari n' poteras. Imo addere poteras.
 Ego p'p'atice p'p'io a te sermone, n' p'p'atice, sed p'p'atice
 a te affici, quia p'p'atice fieri, quod uoluiti: instrumentu'
 fui in manu tua, facien' quod imperasti et ad quod me
 impulisti.

Quasita 5^a si sermo ex malis elicit bona,
 iuxta illud sicutem Sancti Aug: Non finire bonus
 fieri mala, nisi ex omni potens de malo, fieri posse bona.
 Et Multa quidem fiunt a malis q' uolunt sermo (u' abso-
 lutam, cu' p'p'atice) sed tanta est illa sapientia facta
 uirtutis ut in eos ex itur, siue finis, quos bonos et iustos
 ipse p'p'atice p'p'atice oia, q' uolunt diu uic' aduersa.
 quomodo n' di' procurare mala cu' ex iis nisi ex itant
 elicit uicquans bona? Et nihil opus est, ut sui, minus aduer-
 ut a sermo procurantur, sed ex iis p'p'atice sermone dicuntur az,
 uicere uicquans facien' bona, u' g' exaltandi Josephi
 Patriarcha, postq' a filiis sui uicentur est; Item affici.

Quarta circa Ratum

Quarta 7a Quo alio arigo p[er] Paul. p[er] reuocatores. Ca-
tholici: & quod ex illis prodierunt iuxta illud act. 20
Et nobis ipsis, exurgente uero loquente p[er] uersa, ut abbe-
runt d[omi]n[u]m p[er] se. Et Joa 2. Proderunt & nobis, sed u[er]o
runt ex nobis: Priores n[on] sunt, qui prodierunt, ab aliq[ui]bus, sed post-
riori. Quod. N[on]o Luthero Monachus fere Augustinianus. Et Win-
ghius sacerdos, & Canonius Constantiensis, Caluinus sacerdos Nouodun-
ensis, Carolostadius, & McLarchton Parochi, Bucerus ordinis
S. Dominici, Orolamp: Monachus S. Brigitta, Biza Prior Longumbr.
Sic prop[er] Parisios.

Quarta 8a Qui sunt hoies, quibus dormientibus super
feminata sunt g[ra]mnia ab Iuicio bold. Quis est ho[mo] iste Iuicio
ra: & 3 sunt, qui in Eccl[esi]a curas gerunt animar[um] Epi, Parochi
p[ri]ncip[ali]t[er] uel regulari constituti. Ceteros agru[m] Domini in initio
suo culti a d[omi]no & apl[ic]i sancti sunt pleriq[ue] officio suo diligenter
tenuerunt ne agrum, caulamq[ue] d[omi]ni int[er]tarent luxurapales, atq[ue]
uigilauerunt ne agrum, caulamq[ue] d[omi]ni int[er]tarent luxurapales, atq[ue]
dunt diligenter p[er] se, & suos, quid ni suis doceret d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m
qui si h[ab]et DE[UM] cultu[m], ut sitarunt suos, h[ab]et in p[er]fectoru[m]
quibus uenerunt moribus annoterunt, & quidquid uiderunt depra-
uatu[m] magna fide studuerunt pristino statui restituere.
recte sane, quia

Mouebat antiquis stat[us] ut Romana, uirg[ine]
sed h[ab]et n[on] pauci alij, initio sp[iritu] fauente, & iubente a se q[uo]d lauda-
bile est, & portari, cuiusmodi o[mn]ia uigilantia abiderunt, ac si nihil
ad se pertineret quid docerent hoies, ut uiderent, qualiter uenerent.
nec ulla t[em]p[er]entur h[ab]ere r[ati]o[n]em d[omi]ni suum ab eis reddere, & debent gra-
uissima. Quia substante p[ro]fida o[m]n]i uigilantia, h[ab]et fuit diabolus, & uigilantia
ueros praue indolis, & t[er]renis uita capidos, qui sub p[re]textu sp[iritu]s
reformationis p[ro]fectoru[m] quoru[m] d[omi]n[u]m erroru[m], uel abusu[m], una ex parte
magis n[on] p[ro]fectoru[m] sibi p[ro]pararent, & alia noua doctrina
fuerent cupiditatibus suis p[ro]p[er]nantem, sed qua si uiderent
n[on] male sed recte agere, n[on] impugnar[ent] ueritatem, sed sustinere
n[on] deflectere a u[er]a salutis, sed recta p[ro]fess. Interim t[ame]n negari n[on]
p[otes]t, quia magna quoq[ue] culpa int[er]uenerit ex parte p[ro]fectoru[m]
antiquu[m], quos obligabat p[ar]tem & caritas, & gratitudo erga Chri[st]u[m]

Qui sunt
domini quibus
dormientibus
feminata
& p[ro]fectoru[m]
n[on] h[ab]et?

Quaestio. Circa Tertium.

semper pro diaboli, ut seruos d'ro mendacis laudet, & op.
nominibus falsis gloriosum nomen infamet, ut qui consue-
sua sine clausura, alienis rumoribus funduntur.

Quaestio 9^a. si mundus amplius Christi ager compositus
est, & bono semine & malo, nec est specialis eius ager, nec per
Ecliam coaliscit de bonis & malis. Et negant haec utriusque
ad eam elector solus pertinere. Contra a. Caesoloni affirmant
nam Eclia comparatur area Math. 13. 21. Cap. 18. ubi fuit
cum simul, et palis, et sagena congreganti de vi genere p'isam
& deem virginibus partim fructibus, partim fatuis. 2°
Congregatio cadentium in Christum, et in eius nomine baptiza-
torum alium nomen ut h'c, in diuinis libris, quod istud Eclia
fia, cum sit pars magni agri, seu mundi, sicut in isto sunt
semen bonum, & lolium, bonum & mali, ita et in illa. sed quid
opus est de nomine litigare? nos cuiusmodi Congregationem voca-
mus Ecliam. Illi per Ecliam elgi vultus Congregationes solas
electorum, quod si ita est iactare pro parte roqueunt, aliquam sibi
esse Ecliam, quia neg, de se, neg, de aliquo alio sua secta
certo scire pot' scire praedictum, cum de nullo hoc significet
scriptura sacra, sicut nec de eius fide quod vera sit. sed
quetur praeterea Collegium Apostolorum non fuisse initio E-
clesiam Christi, quia inter illos Judas reprobatus est,
electi a. n. reprobantur. sequetur 3° Ecliam
Christi distinguere a regno eiusdem, quandoquidem fu-
turum est ut de regno eius damentur quidam, et
sua autem in tenebras exteriores Math. 8. sua di. bar-
re sententia audiamus quomodo exprimat August.
Mibi arrogare non audeo ut Eclia mea melior
sit, quam area Noe, ubi inter octo homines repro-
bat unus inuentus est, aut quam domus Abrahae, ubi
dictum est, sicut ancillam, et filium eius. Aut quam
domus Isaac, cui de duobus geminis dicitur esse Jacob dilectus,

Quia a odio habui, aut quam domus ipsius Jacob, ubi lectum patris filius innotuit. Quis autem ignorat has omnes domos figuras fuisse Ecclesie? Et alio loco. Si autem soli mali essent in Ecclesia, aut soli boni unus esset populus, quia uero in Ecclesia boni inueniuntur et mali, tanquam in uero spirituali fabrica, ut duo populi colliduntur; boni lucrari uolunt malos, mali uero extinguere laborant bonos.

Quaestio 10^a. Ab Ecclesia sua malos cur non uincit? Ex quia ut creaturas quadam creatas, ita liberas, ut si quibus simul elegerint immobilitate adherere, tunc nemp Angelos, tam bonos, quam malos, ita alia est potestati liberas nemp Dominos, et quibus Ecclesiam suam terrenam composuit, et quam reliquit in manu Consilij sui, ut libere facerent bonum primum se digna officeretur, sui autem malum, et uisitationem non habere cum puniretur. Contingit autem facillime ut multi sui filij omisso bono ad malum se conuertant, et fructus malos faciant. Si uero quid in monastis usurariis uerimus, quae non impediunt, et quod in producendis subleuatis concursu utitur naufragum secundum, et sic de fortibus, quadam modo suo naturali sunt concurrere, resultant interdum et parte illarum in rebus productis orata uaria. At mali bonis nocent quibus admittentur. Temporaliter quidem, sed hoc ipso hoc accidens profunt illis, magis pibendo patientia, de qua idem Augustinus in psal 54 omni malum uincit, ut corrigatur, aut ut per ipsum bonum et roboratur. et uultu faciendo ne impingant illis uidentibus, et p'par.

Quaestio Circa Sextum.

do eis commoda multa temporalia, u. g. qui firuunt
aut mirer uident. obstant uicissim boni ne illi fiant
deiores. spiritualiter autem non laeduntur inuiti. au-
t. peccare uolunt, aut nolunt, si uolunt, non coguntur,
sibi; imputare debent quod uolunt. si nolunt u. peccare,
quia interiori libere dissentient, quidquid fit de membris
exterioribus, quibus offerri uim posse in abusus. Hoc
aut u. obstant, quo minus teneantur, qui profunt, aut
mundari malos, aut si mirabilia sunt multumq. no-
uant ut heretici segregare illos a bonis, aut puniri et
morte si possint, et si sit neceffe (nisi ubi metus est ma-
ioris perturbationis, et damni, quam sit utilitas qua spe-
ratur, quo pertinent uerba illa. Ne forte colligentes
August. tract. 2. in Joa. Quomodo Potestates
Christiana reddent rationem de Imperio suo Heretico
nisi commouerentur aduersum detestandos dissipatores
Ecclesiae. Pertinet hoc u. reges saeculi Christianos, ut
temporibus suis paratam uolunt Ecclesiae Matrem suam
unde spiritualiter nati sunt. Prius quidem mihi
cauerat Doctor huc epimix non esse in hereticos gla-
dio ammaduertendu; sed sententiam hanc permodum
utroptauit et fusi quidem Epistola 28 simile quid
fuit s. Grego. Nazianus: epist. 77. Ego, inquit cum
omniu. et maxime Apollinaristarum impietatem
perseptam habeam, ut frendam eorum amentiam
uincirem, optinabam fore, ut lenitate mitiores
efficerentur. Verum per imprudentiam et scelerationem
illor, ut apparuit, uellic, et intempestiuam hac philosophiam

Quang: Domin: v post Epiphani

culam dominum offeri. Neq. n. p. u. r. i. s. i. Homines
 unitate flectuntur; cetero relapsi quidquid de alijs sit
 relinquendi sunt brachio seculari. P. Th. 2. 2. q. 11.

Quaestio 11^a Non apparuit zizaniam nisi quod
 Tribuitur capite crescere: quid moraliter significat? R.
 curiam bonam, & molis teretia, defectusq. suos detegere, quo
 amplius cresceit in virtutibus hosti similiter, quo fiunt hosti
 ora plura se uident ignorare, quia acuitur illorum inge-
 nium, penetrant potentius difficultates, plura detegunt,
 qua uelut agunt: inde cruciantur, & gloriabundum
 suae appetunt. Deut. 1. Qui addit scientiam, addit & labo-
 rem.

Quaestio 12^a An sicut prius tradidit zizaniam & in
 ignem mittuntur, quae datur futuris? Ita prius damnabunt mali
 & in infernum cadent, quae calidus peccare iusti? R. plerimum est utraque
 simul fore, nam si Math. 25. Christus mittat prius electos dicens Ite
 benedicti, quam excludat reprobos, ibi uicissim prius d. Ibi hi
 in supplicium abierunt, quam, iusti a. ni uita aeterna. Prius
 go dicit Christus q. habebit dicenda illa separatis. Ibi
 det ille cum sanctis ni calum, defendit Lucifer cum rep,
 b. alijs in infernum.

Quaestio 13^a Quid est, eodem reprobo distingui
 & colligari in fasciculos? R. est singularem quam
 dam penam mande eos, qui in eodem peccato quatuor
 aliam superbos, aliam libidinosos, aliam inuidos, aliam
 iracundos, aliam gulosos, alia. Haereticos. fasciculos ad gbu-
 andum ligare ait S. Greg. 1. 9. Moral. c. 39. est est, qui
 aeterno igni tradendi sunt, pares paribus sociare, ut quos
 similis poena inquinat, pari etiam poena contem-
 get. Hoc absolui anno Christi 1635. die S. Ludouici fr.
 bergi Heluetiorum.

